

LUX

3 FILME
24 DE LIMBI
28 DE ȚĂRI

FILM

DAYS

**MA VIE DE COURGETTE
(VIAȚA MEA DE DOVLECEL)**

Claude Barras
Elveția, Franța

ye10
ars

MA VIE DE COURGETTE

Viața mea de Dovlecel

UN FILM DE ANIMAȚIE DE CLAUDE BARRAS

Dovlecel (Courgette) este departe de a fi o legumă; dimpotrivă, este un băiețel curajos. El crede că a rămas singur pe lume atunci când își pierde mama, dar nu știe ce înțelniri îl așteaptă în noua lui viață din căminul de copii. Simon, Ahmed, Jujube, Alice și Béatrice: fiecare are povestea lui, de o duritate pe măsura blândetii de care sunt ei capabili. Și mai este încă o fetiță: Camille. Când ai 10 ani, o gașcă de prieteni și o puștoaică de care să te îndrăgostești, ai atât de multe lucruri de descoperit și de învățat. Și, de ce nu, atât de multe motive să fii fericit...

Acest film de animație, destinat publicului larg, este adaptat după un roman. Filmul se deosebește de producțiile obișnuite care se adresează publicului tânăr prin stilul său original (figurine animate cu ochi mari și rotunzi), dar, mai ales, prin tonul său, care permite abordarea unor subiecte grave cu multă delicatețe. „A fost nevoie de îndrăzneală ca să credem că acest film va fi o producție ideală pentru copii”, recunoaște Céline Sciamma [*Tomboy* și *Bande de filles* (Gașca de fete)], înscris în competiție pentru Premiul LUX în 2014], căreia i-a fost încredințat scenariul.

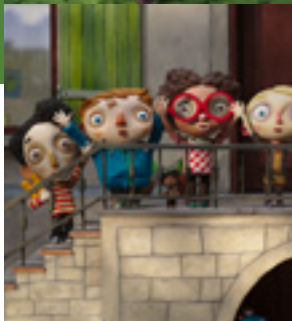
O TENSIUNE ÎNTRE ASPECT ȘI DISCURS

La o primă vedere, *Ma vie de Courgette* (*Viața mea de Dovlecel*) pare un film pentru copii: filmul de animație este un gen asociat cu precădere publicului tânăr. Personajele cu capete supradimensionate, cu ochi mari și rotunzi, nu dezminț această impresie, cu atât mai mult cu cât personajul principal este un băiețel de nouă ani. Universul vizual în care evoluează el este destul de colorat; de altfel, Dovlecel însuși are părul albastru. Diferitele personaje sunt construite după același model, cu variații la nivelul culorilor, al volumelor, al vocilor și al detaliilor care definesc personalitatea fiecăruia, uneori de manieră ușor caricaturală: ochelarii lui Madame Papineau (directoarea căminului), cicatricea lui Simon, șuvița blondă a lui Alice, care îi ascunde fața.

Dar această impresie de cadru bine definit al „cinematografului pentru copii” este imediat contrazisă. Încă din primele minute, ne dăm seama că subiectul și tonalitatea filmului îl plasează într-un registru destul de îndepărtat de filmele propuse în general copiilor: mama lui Dovlecel se uită la televizor singură, bând bere (dozele se rostogolesc pe jos) și comentând telenovela cu observații sarcastice la adresa bărbaților („Mincinosule!” îi strigă ea actorului care îi jură actriței iubire veșnică). Dovlecel, având în jurul ochilor cercuri vineții, ca niște cearcăne nepotrivite pentru vârsta lui, strânge dozele goale ca să se joace cu ele în pod, unde le așază una peste alta. Atunci când turnul alcătuit din doze se prăbușește, mama lui, iritată de zgomot și de dezordine, îl strigă și urcă în pod, promițându-i o bătaie soră cu moartea...

Această primă scenă prezintă situația cu multă eficacitate: tragem concluzia, în mod evident, că mama lui Dovlecel a fost părăsită de soț și că disperarea a împins-o în brațele alcoolului. Poate că ura față de bărbați în general și dezgustul pe care i-l provoacă soțul infidel se răsfrâng asupra fiului, pe care se pregătește să-l snopească în bătaie pentru un fleac. Iar acest comportament pare să fie o obișnuință.

Situația, deja sordidă, se agravează și mai mult: Dovlecel, de teama bătaii, închide trapa podului, care o lovește în cap pe mama lui, iar aceasta se rostogolește pe scări. Scena următoare confirmă cele mai sumbre supoziții ale spectatorului: polițistul îl întreabă pe Dovlecel dacă mama lui era

bună cu el și, când vine vorba despre tatăl lui, Dovlecel îi arată zmeul pe care își desenase tatăl, în timp ce, pe cealaltă parte, a desenat o puicuță, „puicuța lui tata”, spune el, reluând vorbele mamei sale.

Dovlecel nu a înțeles – cel puțin, nu în mod conștient – că puicuța tatălui său nu este în realitate o puicuță, dar spectatorul adult sesizează, evident, că tatăl a plecat cu o altă femeie. Umorul acestei scene, perceput doar de către spectatorii adulți, este mușcător.

Astfel, miza filmului este clară încă din primele minute: *Ma vie de Courgette* (*Viața mea de Dovlecel*) seamănă cu un film pentru copii; poate, desigur, să fie vizionat de către copii, deoarece prezintă punctul de vedere al unui copil, dar se adresează în egală măsură adulților.

OCHI MARI ȘI ROTUNZI

Filmele destinate publicului tânăr suferă uneori din cauza caracterului lor simplist sau caricatural, chiar maniheist. În *Ma vie de Courgette* (*Viața mea de Dovlecel*) se fac, desigur, diferențe tranșante între personajele pozitive și cele negative (polițistul Raymond versus mătușa lui Camille etc.), dar, în ciuda tendinței de a judeca rapid sau chiar de a recurge la prejudecăți (precum Ahmed, care îi toarnă sistematic apă în cap lui Raymond, „fiindcă este polițist”, sau precum doamna de la munte, care îl acuză pe Ahmed că este hoț și mincinos, fără îndoială din cauza originii sale magrebiene), filmul dezvoltă un discurs mai nuanțat.

Astfel, personajul Simon (cicatrice pe frunte, pulover pe care este brodat un cap de mort, atitudine arogantă) este identificat rapid drept șeful găștii din cămin, cel care îl va hărțui pe Dovlecel: îl ia peste picior, îi trage scaunul pe care urma să se așeze, îi urează: „Bun venit în închisoare, tătăcuță!”, cuvinte ce sună a amenințare. După o confruntare între cei doi băieți însă, Simon este cel care îl cheamă pe Dovlecel și care dorește să se împrietenească cu el, dezvăluindu-i motivele pentru care fiecare copil se găsește acolo. Ulterior, chiar dacă nu renunță niciodată la această atitudine ușor rebelă (pereții căminului sunt plini de graffiti „cap de mort”), descoperim că personajul lui Simon, „elevul mai mare

care-i hărțuiește pe cei mici”, ascunde în realitate o personalitate diferită, cea a unui frate mai mare care le vrea binele. Astfel, Simon îi oferă lui Camille posibilitatea să scape de mătușa cea rea și, mai ales, după plecarea lui Dovlecel și a lui Camille, el este cel care se erijează în liderul celor mici, deși este vizibil tulburat: „Ne luăm la întrecere și cine ajunge ultimul îmi spală chiloții până la sfârșitul vieții!” În această provocare pe care o lansează celor mici regăsim sentimentele lui Simon în toată complexitatea lor: trisțea de a-și vedea prietenii plecând, certitudinea că el însuși nu va fi niciodată adoptat, dorința de a-i proteja pe cei mici de prelungirea unui moment dureros, hotărârea de a-și ascunde sensibilitatea în spatele unei amenințări „pe ne-bune” și, în fine, o imensă singurătate. Asta deoarece Simon se află exact la vârsta situată între copilărie și vârsta adultă.

Despre adulți, copiii din cămin au o imagine subiectivă, prin prisma experienței lor personale: Dovlecel și-a văzut tatăl abandonându-i, pe el și pe mama lui, apoi și-a văzut mama căzând pradă alcoolului; Alice a fost supusă unor violențe sexuale de tatăl ei; Simon și-a văzut părinții drogându-se „tot timpul” și uitându-se la filme porno și primește în prezent cadouri de la mama lui, prin poștă și fără niciun bilețel care să le însoțească; Jujube a trăit cu o mamă neună; Camille și-a văzut tatăl omorând-o pe mama ei și apoi sinucigându-se. Cât despre Ahmed și Béa, ei și-au văzut părinții excluși din societatea franceză: tatăl lui Ahmed este la închisoare fiindcă a comis „un jaf armat într-o benzinărie pentru a-i cumpăra niște pantofi Nike”, iar mama lui Béa a fost expulzată. Nu-i de mirare, așadar, că fac ochii mari și rotunzi când descoperă alte modele. Astfel, când o aude pe Rosy anunțând distribuția pupicilor înainte de culcare, lui Dovlecel nu-i vine să

creadă... Când, la munte, copiii din cămin văd cum un băiețel care a căzut este ajutat să se ridice și consolat de mama lui, încremenesc, cu ochii ieșiți din orbite. „E drăguță mama lui”, spune unul dintre ei. „Poate nu-i mama lui”, răspunde altul. Nu par să cunoască acest gest de consolare, plin de blândețe și de tandrețe, și se îndoiesc că o mamă ar putea să-l facă. Tot astfel, relația de dragoste dintre Rosy (educatoarea) și Monsieur Paul (învățătorul) îi interesează mult din perspectiva ei sexuală, pe care încearcă să o interpreteze. Dovlecel este singurul care are o explicație: „E doar îndrăgostit: o strânge tare în brațe fiindcă se teme ca ea să nu-l părăsească”. Dovlecel știe acest lucru, fără îndoială, deoarece și el s-a îndrăgostit de Camille.

ÎNCETUL CU ÎNCETUL, REZILIENȚA

Acești copii orfani, care au trecut cu toții prin experiențe traumatizante, suferă, evident, iar această suferință transpare mai mult sau mai puțin în efectele pe care le produce. Ahmed face pipi în pat; Alice își încrușează picioarele când se joacă de-a elasticul și intră „în modul vibrație” când izbucnește un conflict în preajma ei (începe să tremure și lovește cu tacâmurile în farfurie); Béa o cheamă pe „mama” când aude sunetul unei mașini; Simon, cum am spus deja, se ascunde în spatele unei măști de derbedeu; Jujube mănâncă non-stop; Camille se ascunde într-un dulap...

Și totuși, scoși din mediul lor toxic, copiii se refac încetul cu încetul și asta se vede în mici semne. Dovlecel, care a luat cu el, ca unică amintire a mamei lui, o doză de bere goală, o îndoiaie și face din ea o bărcuță, pe care i-o oferă lui Camille. Astfel, suvenirul nefericit al unei legături la fel de nefericite se preschimbă într-un simbol simpatic al unei relații noi, cu mult mai satisfăcătoare. Ahmed, acuzat pe nedrept de mama fetiței de la munte, nu păstrează în final din acest incident decât amintirea gestului generos al fetiței, care i-a dăruit ochelarii ei de schi, de care puștiul nu se mai desparte niciodată! Alice își transformă mișcărilor agitate într-o tentativă de a bate recordul la sărituri pe loc. Această evoluție lentă dinspre o situație dificilă înspre una liniștită și fericită se măsoară și cu ajutorul semnelor făcute pe pereți pentru a păstra o urmă a creșterii copiilor. Când Dovlecel revizitează, împreună cu Raymond și cu Camille, apartamentul în care a locuit cu mama lui, semnele corespund unor traumatisme (ziua în care am rămas repetent; ziua în care am plecat tata...), dar, în apartamentul lui Raymond, aceste semne marchează un eveniment fericit: „ziua în care luai devenit copiii mei”.

Filmul se termină cu o scrisoare pe care Dovlecel i-o trimite lui Simon. Acesta, la scurt timp după sosirea lui Dovlecel la cămin, îi povestise trecutul fiecărui copil în parte, concluzionând: „Nu mai este nimeni care să ne iubească”. Însă Dovlecel îi scrie că se înșală și că el și Camille nu l-au uitat, nici pe ceilalți copii din cămin... Dar, poate mai mult decât acest mesaj, discuția dintre Dovlecel și Camille, în ultima lor noapte la munte, este grăitoare. Băiețelul își imaginează viitorul care îi era sortit alături de mama lui (bere și televizor) și se bucură că a scăpat. Cât despre Camille, și ea preferă să trăiască alături de copii și de angajații de la cămin, mai degrabă decât la mătușa ei. În plus, dacă n-ar fi existat orfelinatul Les Fontaines, ei doi nu s-ar fi întâlnit niciodată...

Acest film pentru copii pune, așadar, adulților niște întrebări esențiale: ce model dorim să propunem copiilor? Mediul în care ne creștem copiii este cel mai propice pentru o dezvoltare armonioasă? În ce măsură pasiunile, frustrările, interesele adulților au consecințe asupra copiilor?

În fine, în contextul tensiunilor legate, de pildă, de căsătoria între persoane de același sex, filmul afirmă cu tărie și elocință că familia tradițională (un tată și o mamă) nu constituie neapărat mediul ideal pentru a asigura dezvoltarea armonioasă a copiilor. Se întâmplă ca tații și mamele să facă greșeli, să fie iresponsabili, violenți, absenți... Ceea ce contează nu este rolul, statutul, legătura de sânge, ci relația care se stabilește și modul în care aceasta este protejată.

TEME DE REFLECȚIE

Adulții din film se împart, în mare, în două categorii: buni și răi. Mulți dintre ei însă nu pot fi reduși la aceste două categorii, cu atât mai puțin în ochii copiilor lor, a căror perspectivă poate, în plus, să evolueze. Să vedem, de pildă, ce spune sau ce sugerează Dovlecel despre mama lui. Cum trebuie interpretat desenul de pe zmeu, cu tatăl în postură de super-erou (cu mască și capă)? Cum trebuie interpretată reacția lui Béa atunci când mama ei se întoarce? Și ce trebuie să credem despre tatăl lui Ahmed, care este la închisoare fiindcă a comis „un jaf armat într-o benzinărie pentru a-i cumpăra pantofi Nike“?

Plimbarea la bălci, unde îi duce Raymond pe Dovlecel și pe Camille, este marcată de două atracții: trenul-fantomă și standul de tir. Credeți că aceste momente în care personajele se joacă sperându-se și trăgând cu pușca au o semnificație diferită pentru acești copii care au cunoscut frica și violența?

Cinematografia destinată publicului tânăr trebuie să atragă și adulții, deoarece ei sunt cei care îi duc pe copii să vadă filme și trebuie să se distreze și ei. Adeseori, acest lucru se întâmplă sub forma unor glume subtile, făcute cu ajutorul unor referințe pe care le înțeleg doar cei mari. Nu este cazul filmului *Ma vie de Courgette (Viața mea de Dovlecel)*. Cunoașteți și alte filme „pentru toată familia“ care au această calitate și permit un schimb autentic între părinți și copii, mai degrabă decât să propună două lecturi paralele? Care sunt acestea?

les grignoux

10 ANI DE CINEMATOGRAFIE EUROPEANĂ PENTRU EUROPENI

Parlamentul European are onoarea de a prezenta cele trei filme aflate în competiție pentru Premiul LUX 2016:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*Când am deschis ochii*), de Leyla Bouzid
Franța, Tunisia, Belgia, Emiratele Arabe Unite

MA VIE DE COURGETTE (*Viața mea de Dovlecel*), un film
de Claude Barras
Elveția, Franța

TONI ERDMANN, un film de Maren Ade
Germania, Austria, România

Aceste povești complexe, rezultat al devotamentului și al creativității inepuizabile ale unor regizori tineri și talentați, vor fi proiectate în cadrul celei de a cincea ediții a Zilelor Filmului LUX.

PREMIUL LUX

Cultura are un rol fundamental în dezvoltarea societăților noastre.

De aceea, Parlamentul European a lansat, în 2007, Premiul LUX, cu scopul de a îmbunătăți distribuția filmelor europene în toată Europa și de a încuraja dezbateri și discuții la nivel european pe teme societale majore.

Premiul LUX este o inițiativă excepțională. În vreme ce majoritatea coproducțiilor europene sunt distribuite exclusiv în țara lor de origine și doar rareori în alte țări, chiar și în cadrul UE, Premiul LUX oferă unui număr de trei filme europene ocazia unică de a fi subtitrate în cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii Europene.

Câștigătorul Premiului LUX va fi ales prin vot de deputații din Parlamentul European și anunțat la 23 noiembrie 2016.

ZILELE FILMULUI LUX

Premiul LUX a dat naștere și Zilelor Filmului LUX. Începând din 2012, cele trei filme înscrise în competiție pentru Premiul LUX sunt prezentate unui public european mai larg cu ocazia Zilelor Filmului LUX.

Prin intermediul acestui eveniment, vă invităm să vă bucurați de o experiență culturală transfrontalieră de neuitat. Din octombrie până în decembrie 2016, vă veți putea alătura cinefililor din toată Europa asistând la proiecțiile filmelor *À peine j'ouvre les yeux* (*Când am deschis ochii*), *Ma vie de Courgette* (*Viața mea de Dovlecel*) și *Toni Erdmann* în una dintre cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii Europene. Nu uitați să votați filmul dumneavoastră preferat pe site-ul nostru de internet luxprize.eu sau pe pagina noastră de Facebook!

MENȚIUNEA SPECIALĂ A PUBLICULUI

Mențiunea specială a publicului este decernată filmului ales de către spectatori în cadrul Premiului LUX. Nu uitați să votați pentru *À peine j'ouvre les yeux* (*Când am deschis ochii*), *Ma vie de Courgette* (*Viața mea de Dovlecel*) și *Toni Erdmann*! Veți avea poate norocul să fiți selecționat(ă) pentru a asista în iulie 2017 la Festivalul Internațional de Film de la Karlovy Vary – la invitația Parlamentului European – și pentru a anunța titlul filmului care a primit mențiunea specială a publicului.

URMĂREȘTE,
DEZBATE
ȘI VOTEAZĂ

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REGIA: Claude Barras

SCENARIUL: Céline Sciamma

IMAGINEA: David Toutevoix

ANIMAȚIA: Kim Keukeleire

MUZICA: Sophie Hunger

PRODUCĂTORI: Max Karli, Pauline Gygax,
Aremelle Glorennec, Eric Jacquot, Marc Bonny

PRODUCȚIA: Rita Productions, Blue Spirit
Productions, Gebeka Films, KNM, Radio
Télévision Suisse, SRG SSR, Rhône-Alpes
Cinéma, France 3 Cinéma, Helium Films

ANUL: 2016

DURATA: 75 min.

GENUL: Animație

ȚARA: Elveția, Franța

VERSIUNEA ORIGINALĂ: franceză

DISTRIBUITOR: Macondo

